

SANAT DÜNYASI

Yöneten: AYHAN TURAN

Folklorumuz derleniyor

Türk kompozitörlerinden kurulu yedi ekip Anadolu'yu tarayacak

TRT Genel Müdürlüğü'nün Türk folklor hazinesinden daha çok yararlanmak amacıyla derleme yaptırmaya karar verdiği öğrenilmiştir.

Bilindiği gibi, Türkiye'de daha önce de folklor derlemeleri yapılmıştır. 1928'de Darülelhan (yani İstanbul Konservatuvarı'nca) girişilen derlemeleri, Halkevlerince yapılanlar ve son olarak da 1937-1952 arasında Ankara Devlet Konservatuvarı'nca yapılan derleme işi, müzik ve masal bazı gövüllü kimselerin de bu konuda çalıştığı görülmüştür.

DEVLET OPERA VE BALESİNİN 1967-68 PROGRAMI

Devlet Opera ve Balesi önümüzdeki sezondan itibaren şu eserleri oynayacaktır. Sevil Berberi, Othello, Turandot, Anna Boleno, Hoffmannın Masalları, Yarasa, Porgy and Bess, Butterfly, Rigoletto, Don Carlos, Tosca, Aida, Kerem, Pagodalar Prensi, Coppelia, Küçük Gölü, Bir Yeni Bale, Martha, Satılmış Nişanlı, Kontes Maritza, Don Pasquale.

Sokolov balesinin prömiyeri yapıldı

Anna Sokolov'un «Sahralar» isimli balesinin Avrupa prömiyeri geçenlerde Londra'da Janette Cochrane tiyatrosunda Ballet Rambert grubu tarafından yapılmıştır. Bu temsil aynı zamanda bugüne kadar bir İngiliz bale topluluğunda vazife alan ilk New Yorklu bir Koreografin sahneye koymasına vesile teşkil etmiştir. Müzik Edgar Varese tarafından bestelenmiştir.

Son derece kuvvetli bir eser olan «Sahralar» bestekârın deyimi ile insan beynindeki sahraları canlandırmaktadır.

Temsil seyirciler tarafından hararetle alkışlanmıştır.

şmalarının hiç birisi, folklor derlemesi işine hem bugüne kadar sürdürememiş, hem de TRT gibi imkânlarla ele alamadığı için Türkiye çapında tamamlayamamıştır.

Bu kez TRT'ce başlanan derleme işi, Müzik ve Masal folklorunun bilimsel yönleriyle ve Türkiye çapında derlenmesi şeklinde sürdürülecek gibi görünmektedir. Bu arada kadın ve çocuk folkloruna da derlemede önem verilmektedir.

Toplanan müzikler notaya, masallar yazıya geçirilecek, bunlardan sesli ve basılı yayınlar gibi çeşitli şekillerde yararlanılacaktır. TRT Folklor Derlemesiyle herşeyden önce Türk Folklor ürünlerinin kaybolması ve yozlaşması bir ölçüde de olsa önlenilecektir.

Bununla birlikte TRT yayınları her hâlde daha çok çeşitlilik ve renklilik kazansın, daha geniş kitlelere kendi ürünleriyle seslenebilecektir. Aydınlarımız da halk kültür ürünlerini ana kaynaklarından daha çok izlemek imkânına kavuşacaklardır.

Trabzon, Van, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Balıkesir, Burdur'u kapsayan TRT Birinci Folklor Derlemesi 1 - 29 Eylül 1967 tarihleri arasında yapılacak, derlemeye 14 uzmandan kurulan yedi ekip katılacaktır.

TRT Genel Müdürlüğü'nün giriştiği Türk Folklorunu derleme işi, ulusal kültür davasında önemli bir boşluğu dolduracak, ona bugün yapılabilecek hizmetlerin en büyüğü olacaktır.

AYDIN GÜN — İstanbul Operası hakkında açıklama yaparken.

İstanbul Şehir Operası Devletleştiriliyor

Devlet Operası Genel Müdürü Aydın Gün, sanat dünyası yöneticisine özel olarak yaptığı bir açıklamada, önümüzdeki mali yıldan itibaren Şehir Operasının devletleştirilmesini söylemiştir. Buna ait bütün kanun taslağının hazırlanmış olduğunu sözlerine ilâve eden Aydın Gün, «Millet Meclisinin açılışını bekliyoruz. Tasarımın kanunlaşması bir gün meselesidir. Böylece İstanbul'a daha faydalı ve etkili olabileceğiz» demiştir.

Yarısını Şehir Orkestrası sanatçılarından teşkil ettiği Opera Orkestrasının devletleşmesi hâlinde bu sanatçıların ne olacağı sorusuna Aydın Gün: «Değişen hiçbir şey olmayacaktır. Onlar gene 15 günde bir Şehir Orkestrası adıyla konserlerini verebilirler».

Yeni Operayı besleyecek kaynakların nereden bulunacağı sorusuna ise: «Bale ve Şan stüdyoları açacağız. Bundan önce de deneme olarak açtığımız bu stüdyolar çok faydalı olmuştu. Bugün Şehir

Operasında solist olarak çalışan pek çok sanatçı bu stüdyolardan «yetişmiştir» diye karşılık vermiştir. İstanbulun sanat hayatında büyük bir

değişiklik yapacak bu kanunun bir an önce çıkması İstanbul sanatseverleri için her hâlde fevkalâde bir şey olacaktır.

Haftanın İncisi

Kravat modelini kim kimden aldı?

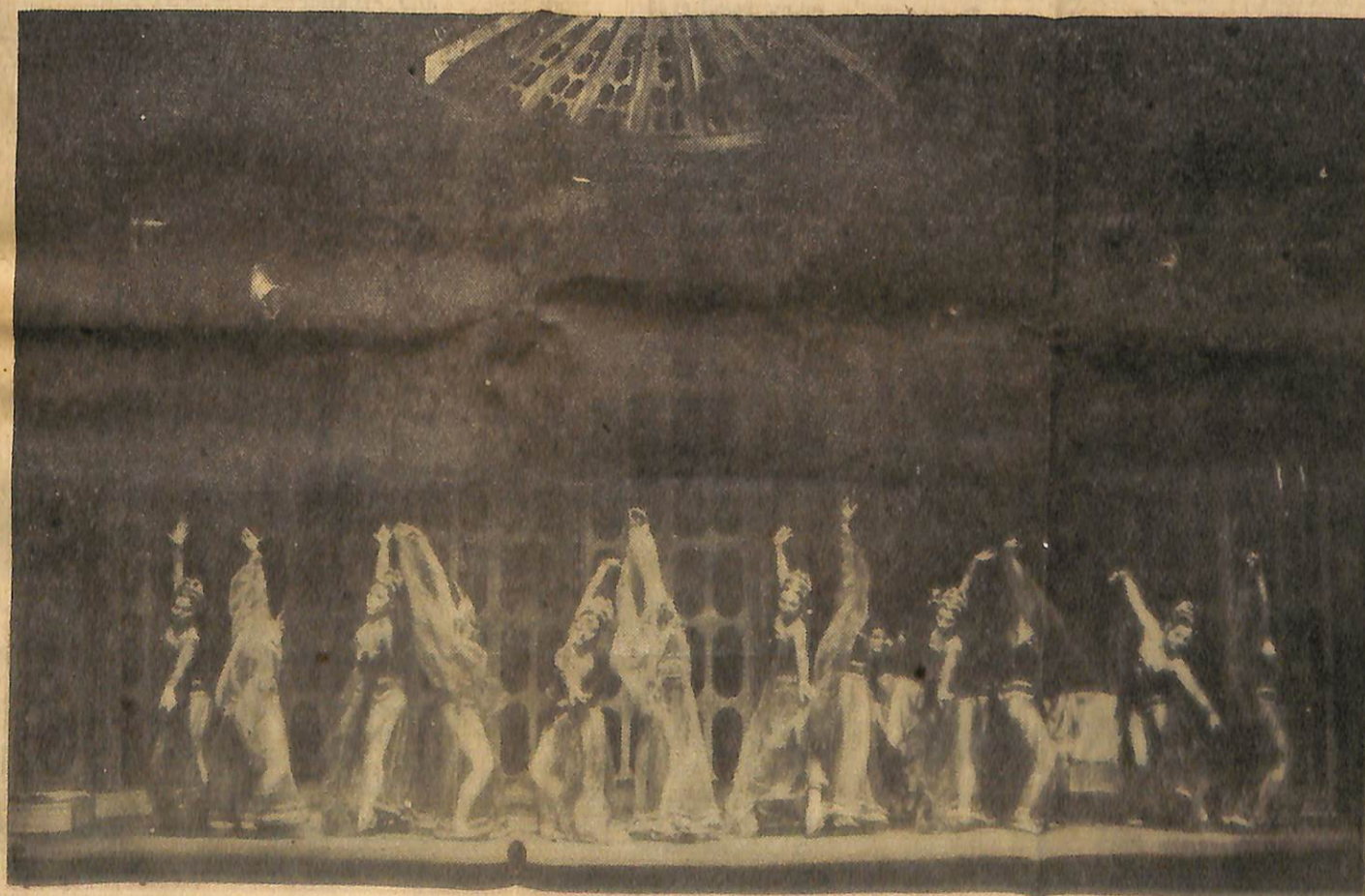
İstanbul Senfoni Orkestrası yorucu emisyonlarından birini bitirmiş, üyeleri stüdyonun küf kokan sun'i havasından bir an önce kurtulabilmek için aceleyle giyiniyorlardı. Orkestranın Şefi C. Reşit Rey de aynı aceleyle çok penbe ve çok çiçekli kravatını bağlamaya çalışıyordu. Tam bu sırada orkestranın muzip sanatçılarından biri C. Reşit'in yanına yaklaştı ve: «Hocam, maşallah dedi. Görüyorum ki modayı izliyorsunuz. Hani Antuan modeli kravat da size çok yakışmış» diye ilâve etti. Bütün yorgunluğuna rağmen iyi bir gündünde olan Cemal Hoca gülerken: «Hani şu, sahnede çok konuşan, sulu şarkılar söyleyen uzun saçlı şarkıcıdan mı bahsediyorsun?» diye sordu. Karşısındaki C. R. Rey'in hafif müzik hakkındaki bu bilgisine şaşarak «Evet» diye tasdik edince C.R.Rey «Ayol senin bilmediğin bir şey var. Antuan kravatının modelini asıl o benden aldı. Zira ben bu kravatı satın aldığım zaman Antuan diye biri dünya yüzünde yoktu».

CEMAL REŞİT REY

DEVLET BALESİ İSTANBUL'DA

Devlet Operası Balesi 4 temsil vermek üzere İstanbul'a gelmiştir. İlk temsili 5 Eylül'de Dünya Balar Kongresi yaratan ŞAN sinemasında verecek olan bale 6 - 7 - 8 - 9 Eylül tarihlerindeki diğer 4 temsili ise halka sunacaktır. Opera yetkilileri programa tek bir eser bütünüyle koymak yerine değişik eserlerden güzel kısımlar seçmeyi daha uygun bulduklarını söylemişlerdir. Temsillerin programı şöyledir. Kuğu Kusu (İkinç perde) Silviy (İkinç perde) Don Kişot (Grand pas de Deux) Çeşmebaşı. Koreograflarını Ninette de Valois'in ve Richard'ın yaptığı temsillerde orkestrayı Allan Abbott ve Ferit Tüzün yönetecektir. Yandaki resimde Silvia balesinin 2. perdesinden bir bölüm görülmüştür.

Çocuğunuzda müzik istidadı var mı

miştir. Son derece kuvvetli bir eser olan «Sahralar» bestekârın deyimi ile insan beyindeki sahraları canlandırmaktadır.

Temsil seyirciler tarafından hararetle alkışlanmıştır.

lois'in ve Richard'ın yaptığı temsillerde orkestrayı Allan Abbott ve Ferit Tüzün yönetecektir. Yandaki resimde Silvia balesinin 2. perdesinden bir bölüm görülmüyor.

KARINSKA İŞ BAŞINDA

Çocuğunuzda müzik istidadı var mı

ANNE VE BABA ÇOCUĞUNUN MÜZİK KAABİLİYETİNİ NE KADAR ERKEN KEŞFEDERSE O KADAR FAYDALI OLUR

Müzik sadece öğrenmekle belenilen bir şey değildir. Müzik, insanlarda, hattâ bütün kulaklı canlılarda irsi dir ve her birinin kulağının yaradılışı ve gelişmesi nisbetinde «MÜZİKAL» olduğu muhakkaktır.

Dikkat ederseniz mini mini bebeklerin bile, müziğe karşı hassas olduklarını görürsünüz. Yalnız dinlemekten değil, müzikal sesler çıkarmaktan da hoşlanırlar. Küçük çocukların, terbiye görmemiş, savruk, fakat o nispette de bâkir müzik hisleri olduğunu sezme mümkün

olmaz. Çocuğun ağızından çıkan ses, tabiatın sesidir. Çocuk müziğinde sistem yoktur. Dolayısıyla mantık ve muhakeme de bulunmaz. Bu müzikte hâkimiyet sâdece tabiat kanununun elindedir. Dolayısıyla bu müziğe karışmak, tabii gidişini bozmak, bir zaman için, doğru sayılmaz.

Çocuğun oyun iştahı zamanla müzikaliteyi meydana getirecektir. Bu, doğal, taze, irsen kuvvetli ve hür bir müziktir. Belki bu müzik kulağımıza hoş gelmez. Ama hoş gelmiyor diye çocuğu ondan alkoymak, çocuğa müdahale etmek, onu bizim, büyükle rin müzik duygusuna yükseltmeye çalışmak, çok yanlış bir yol olur. Zira nota ritm ve diğer müzik özelliklerimizin hepsi, bütün müzik alışkanlıklarımız gibi, çocuğun kavriyamıyacağı şeylerdir. Oysa çocukta tür bir ritm hissi vardır. Küçük çocuklar uydurma şarkılar söyledikleri zaman bu şarkılarına bir takım mırıltılarla tempo da tutarlar. Bu tempo tutuş, ken dince bir sisteme bağlıdır ve muhakkak ki çocuğa irsen intikal etmiştir.

Küçük çocuklar, ilk önce belli seslere ilgi duyarlar. Müzik dikkatlerini özellikle can kurtaran arabalarının garip düdüğünün çektiği görülmüş tür. Bu, duydukları sesin tizliğinden değildir. Tam tersi sesteki aralıkların çocuğun kulağına yakın gelişinin bir

sonucudur. Çocuklar bu sesin ritmini kolayca taklit ederler. Vahşi kavimlerin müziğinde de aynı özelliğin görüldüğü bir tesadüf sayılmaz. Çocuklarında müzik kaabiliyeti olup olmadığını merak eden ana ve babalar, bu kaabiliyeti büyüklere mahsus müzik ölçüleri ve anlayışla ölçmeye kalkarlarsa, pek yanlış bir yol tutmuş olurlar.

Çocuğu bir imtihana tutmaktansa, onun müzik istidadını, doğrudan doğruya kendi oyunu anında söylediği şarkılarda aramalıyız. Kundak çocukları bile gürültülerle değil, müzikal anlamı olan seslerle ilgilenirler. Bir çocuğun yanında lâlettayın bir gürültü yapınız. Sonra, bir müzik aletiyle basit bir melodiye ona dinletiniz. Gürültü ile ilgilenmediği hâlde, müziğe hemen kulak kabarttığını göreceksiniz. Özellikle müzik istidadı bulunan çocuklarda bu ilgi çok fazla bir şekilde görülür.

Daha büyük çocuklar, meselâ 2 ile 4 yaş arasındakiler, daha geniş bir müzik imtihanı verebilirler. Zaten imtihanın asıl gayesi, çocuğun sese olan ilgisi, sesleri ayırtabilecek kuvvette bir ses ayırma hissinin meydana gelip gelmediği hakkında bilgi edinmektir.

Şu gerçeği de belirtmek lâzımdır. Ekseriya, müzikal ana ve babaların çocukları müzik istidadına sahiptirler. Bu

nun sebebi irsi midir? yoksa evde mütemediyen müzikle beslenmeleri midir?. İşte bu henüz bilinmeyen bir şeydir.

Seksen yaşında bir genç

Karinska'nın kostüm'leri

Necibe HELVACIOĞLU

Bir arkadaşına Karinska'yı görmeğe gideceğimi söylediğim zaman, « Onu maviler içinde bulacaksın » dedi. « Mavi elbise, mavi saç, mavi göz boyası ; fakat çok beğeneceksin. »

Arkadaşım sözlerinde haklı idi. Bir asra yakın bir zamandan beri tiyatro, opera, çeşitli filmler ve New York Şehir Balesi için kostümler çizen Karinska gerçekten de hârikülâde idi. Seksen yaşında olmasına rağmen olağanüstü bir enerjiye sahipti. Asil bir görünüşü olan ve yabancı aksanı ile konuşan Karinska, « Uzun bir hayat yaşadım, fakat karakterim hiç değişmedi. Hep aynıyım » diyor.

Güneş gözlüklerini ve modern romanları hiç beğenmiyorum. Hoşlanmadığı diğer bir şey de şişmanlık. « Mağazama çalışmak üzere gelen kızlara şöyle bir bakarım. Şişman ise işi kaybeder » diyor.

Kostümlerini büyük bir titizlik ile hazırlayan Karinska, kumaşlarını kendi seçer ve alır. Hayatını çok sevdiği işine vermiş olan Karinska, büyük galalarından önce sabahlara dek çalışarak kostümlerinin en iyi şekilde hazırlanmasını sağlar.

Karinska sözlerine şöyle devam ediyor : « 3 Ekim'de 80 inci doğum günüm idi. Bir balık restoranında yemek yiyordum. Bütün hayatım bir panorama gibi gözlerimin önünden geçti. 16 yaşında maraklarla danseden genç bir kız idim. Şimdi ise tek başına yemek yiyorum ».

Karinska'nın hayatı birbirinden renkli günler ile doludur. Rusya'da bir kahvesi ve el işleri yapan dükkânı vardı. Bolşevikler Rusya'yı istila edince kızı ve yeğeni ile önce Brüksel'e, oradan da Paris'e kaçtı. Bir gün ise kendisine Manon'un Güney Amerika'da oynayacak bir eserinin kostümlerini hazırlaması için teklif geldi. Teklifi kabul edince 30.000 Frank verildi.

Bu, Karinska'nın hayatına yön veren ilk başarısı oldu. 1938'de Amerika'ya gitti. Bir süre Hollywood'da oturdu. Sonradan NewYork'a geçti. Burada George Blanchine ile yakın bir arkadaşlık kurdu. Blanchine Karinska'dan bahsederken :

«Edebiyatta Shakespeare ne ise, kostümde de Karinska odur » derdi.

Kostümlerini dans sanatının incelikleri ve tekniğine göre çizen Karinska'nın en büyük işi New York Şehir Balesi olmuştur. Bu balenin kalbini fethettiğini söyler.

Bugün Karinska evinde sekreteri, Çinli açısı ve köpeği ile yaşıyor. Evinin bütün ay rınıtları Joan of Arc'a olan sevgisini aksettiriyor. Bence sende en güzel çiçekleri yetiştiren Karinska'ya bunları nasıl yetiştirdiğini sorduğumda şöyle cevap verdi : « Onlara her gece iyi uykular diler, öperim. Bazen kahve bile veriririm. İçimdeki yaşama sevgisi ile herşeye hayat verebileceğime inanırım ».

Kafkas balesi bir gösteri esnasında.

KAFKAS-DAĞISTAN HALK

OYUNLARI BALESİ GELDİ

Günümüzün en ünlü Sanat Topluluklarından biri olan «KAFKAS - DAĞISTAN HALK OYUNLARI BALESİ» (LEZINKA) 60 kişilik tam kadrosu ile İzmir, İstanbul ve Ankara'da temsiller vermek üzere Türkiye'ye gelmiştir. Balenin İzmir temsilleri 1 Eylül'den 17 Eylül'e kadar Atatürk Kapalı Spor Salonunda, İstanbul temsilleri ise 20 Eylül 8 Ekim tarihleri arasında Spor ve Sergi Sarayında, Ankara temsilleri de 11 Ekim'den 22 Ekim'e kadar Selim Sırrı Tarcan Spor Salonunda yer alacaktır.